

EU's Interoperabilitetsforordning

EU's Interoperabilitetsforordning etablerer en ny ramme for samarbejde om digital interoperabilitet på tværs af EU's offentlige sektor. Formålet er at sikre mere sammenhængende digitale offentlige tjenester på tværs af landegrænserne og dermed styrke det digitale indre marked.

Forordningen indfører to centrale forpligtelser for myndighederne:

1. Interoperabilitetsvurderinger – alle nye bindende krav til offentlige it-løsninger af grænseoverskridende relevans skal vurderes for interoperabilitet tidligt i forløbet; og
2. Deling af interoperabilitetsløsninger – myndighederne forpligtes til at dele og genbruge digitale løsninger, standarder og komponenter på tværs af EU.

For at understøtte dette oprettes blandt andet en fælles EU-portal (Interoperable Europe Portal) som one-stop-shop for "Interoperable Europe Solutions", dvs. godkendte interoperabilitetsløsninger (fx open source-software, fælles komponenter og standarder) der kan anvendes bredt. Desuden etableres en ny governancestruktur med Interoperable Europe board i centrum, hvor alle medlemslande og Europa-Kommissionen samarbejder om strategisk styring af interoperabilitet. Boardet skal bl.a. udstede retningslinjer, anbefale fælles løsninger, koordinere indsatser på tværs af EU og sikre at initiativer hænger sammen med øvrige EU-regler og -politikker.

Forordningen introducerer også støttemekanismer som fx "regulatory sandboxes" (regulatoriske sandkasser) for at give mulighed for at teste nye teknologier under kontrollerede rammer, GovTech-samarbejder for innovation samt trænings- og erfaringsudvekslingsinitiativer.

Disse tiltag skal fremme udvikling og udbredelse af interoperable løsninger, uden at skabe unødige byrder for myndighederne.

Snitflader til andre EU-forordninger

Interoperabilitetsforordningen spiller sammen med en række beslægtede EU-tiltag. Den supplerer fx Dataforordningen (Data Act) og Data Governance Act ved at fokusere på de praktiske rammer for dataudveksling og systemintegration på tværs af grænser, mens disse andre regler adresserer dataadgang og -styring (se Tabel 1). Den understøtter også implementeringen af Single Digital Gateway-forordningen ved at fjerne barrierer, så borgere og virksomheder nemmere kan benytte digitale tjenester i andre EU-lande. Ligeledes komplementerer den eIDAS 2.0-forordningen om en fælleseuropæisk digital identitet ved at skabe et miljø, hvor fælles ID-løsninger kan bruges på tværs. For at fremme konsistens er der indbygget koordinering med bl.a. AI Act (AI-forordningen) og GDPR ift. brugen af regulatoriske sandkasser, så innovation kan ske under hensyntagen til fx databeskyttelse.

Danmark's perspektiv

For Danmark rummer forordningen både muligheder og opmærksomhedspunkter. Regeringen har positivt tilkendegivet støtte til målet om øget grænseoverskridende digital sammenhæng og ser værdi i en fælles europæisk styring, hvor danske erfaringer kan bringes i spil. Samtidig fremhæves det, at initiativerne skal være proportionale og tilpasset eksisterende løsninger og praksis, så de ikke medfører unødigt merarbejde eller -omkostninger for danske

myndigheder. Forordningens mål flugter overordnet med målsætningerne i Danmarks Digitaliseringsstrategi og den Fællesoffentlige Digitaliseringsstrategi (FODS), der begge betoner sammenhæng, genbrug og brugercentrering i udviklingen af digitale løsninger. Interoperabilitetsforordningen kan således ses som et redskab til at realisere disse strategier på tværs af landegrænser – fx ved at gøre det lettere for danske borgere og virksomheder at anvende udenlandske digitale tjenester og vice versa, og ved at Danmark kan genbruge europæiske standardkomponenter i nationale projekter.

Pligten til interoperabilitetsvurderinger af nye digitale løsninger

En af de mest centrale bestemmelser i Interoperabilitetsforordningen er kravet om interoperabilitetsvurderinger (interoperability assessments). Forpligtelsen indebærer, at når der planlægges *nye bindende krav eller væsentlige ændringer* for offentlige digitale løsninger – især løsninger der indgår i transeuropæiske tjenester – skal der gennemføres en struktureret vurdering af interoperabilitetspåvirkningen. Formålet er at identificere potentielle juridiske, organisatoriske, semantiske eller tekniske barrierer for dataudveksling *på tværs af landegrænser* allerede på designstadiet. Med andre ord skal "interoperability-by-design" tænkes ind fra starten, i tråd med EU's *digital-by-default* princip.

Denne vurderingspligt gælder både for EU-institutioner og for offentlige myndigheder i medlemsstaterne, når de udarbejder regler eller it-systemer, der påvirker trans-Europæiske digitale offentlige tjenester som digitale tjenester leveret mellem offentlige enheder på tværs af lande eller direkte til borgere eller virksomheder over grænserne (fx når danske og tyske myndigheder udveksler data, eller en borger i et EU-land tilgår et andet lands digitale selvbetjening). Dette inkluderer bl.a. de "offentlige nøgletjenester" for borgere og virksomheder, der er udpeget under EU's Digital Decade-mål for 2030.

En interoperabilitetsvurdering skal kortlægge, hvordan det nye krav/system vil påvirke grænseoverskridende datadeling, og den skal munde ud i forslag til tiltag, der kan høste fordele eller afbøde omkostninger ved initiativet. Vurderingen skal bl.a. belyse konsekvenser inden for fem dimensioner: lovgivningsmæssige, organisatoriske, semantiske, tekniske og governance-mæssige aspekter. Desuden skal det fremgå, om og hvilke "Interoperable Europe-løsninger" der benyttes eller kunne benyttes i løsningen. Interoperabilitetsforordningen indeholder et annex, der angiver en minimums-tjekliste som myndighederne kan bruge i udformningen af deres interoperabilitetsvurderings-rapporter.

Processen omkring disse vurderinger indebærer også, at resultaterne offentliggøres i maskinlæsbar form (fx på en national hjemmeside) og deles med Interoperable Europe Board via portalen. Boardet skal analysere de indkomne interoperabilitetsvurderinger og kan komme med forslag eller "opfordringer til forbedringer" for at styrke den pågældende tjenestes grænseoverskridende sammenhængskraft. Disse forslag fra Boardet vil blive offentliggjort på EU-portalen, hvilket skaber transparens og videndeling på tværs af lande.

Det er værd at bemærke, at forordningen lægger vægt på proportionalitet i implementering af forpligtelsen til at foretage vurderingerne, så mindre projekter eller lokale initiativer ikke pålægges uforholdsmæssigt bureaukrati. Vurderingskravet gælder især når der er væsentlige grænseoverskridende effekter, mens mindre ændringer uden sådan effekter ikke nødvendigvis udløser en forpligtelse til at gennemføre en formel interoperabilitetsvurdering.

Overordnet set forventes interoperabilitetsvurderingerne at sikre, at nye digitale tiltag designes med tanke på sammenhæng med resten af Europa. Det vil mindske risikoen for senere bekostelige omlægninger for at opnå

integration på tværs. Samtidig giver processen Danmark en mulighed for at få feedback fra det europæiske samarbejde på egne initiativer og at lære af andres tilsvarende vurderinger.

Interoperable Europe Solutions

Forordningen introducerer begrebet "Interoperable Europe Solutions", som dækker over fælles interoperabilitetsløsninger anbefalet på EU-niveau. Det kan være alt fra open source-softwarekomponenter, fælles datastandards og specifikationer til retningslinjer og frameworks, der fremmer interoperabilitet. Idéen er at skabe et økosystem af delte løsninger, som offentlige myndigheder i hele EU kan bidrage til og genbruge.

Centralt i dette koncept står den nye *Interoperable Europe Portal*, der fungerer som en one-stop-shop for interoperabilitetsløsninger og en community-platform. Portalen skal indeholde et katalog over både europæisk anbefalede løsninger (med IE-label) og andre relevante løsninger, inkl. bidrag fra nationale portaler. Man kan se portalen som en udvidelse af tidligere initiativer som Joinup-platformen, hvor medlemsstaterne i flere år har delt open source-kode og standarder. Nu formaliseres og udbygges dette samarbejde under Interoperable Europe Act. Kommissionen forpligtes til at publicere de godkendte IE-løsninger og Den Europæiske Interoperabilitetsramme (EIF) på portalen på alle EU-sprog, så de er let tilgængelige.

Interoperable Europe Board har ansvar for at udvælge og sikre vedligeholdelse af løsninger delt under kvalitetsmærket "Interoperable Europe Solutions". Boardet får til opgave løbende at anbefale interoperabilitetsløsninger til det europæiske label baseret på nogle aftalte kriterier (bl.a. åbenhed og genanvendelighed jf. forordningen). Hvis en løsning mister relevans eller ikke længere lever op til kriterierne, kan Boardet trække anbefalingen tilbage, hvorefter IE-mærkningen fjernes og løsningen evt. fjernes fra portalen. På den måde sikrer man, at det officielle katalog er kvalitetssikret og ajour. Det er dog understreget, at portalen også vil indeholde andre løsninger end de formelt anbefalede – f.eks. kan myndigheder selv proaktivt dele løsninger til fri genbrug, uden at de nødvendigvis har IE-label. IE-label skal således signalere, at Boardet har vurderet løsningen som særlig nyttig for grænseoverskridende formål og i tråd med fælles EU-principper.

Betydningen af dette koncept er potentielt stor: Det giver mulighed for stordriftsfordele og videndeling. Hvis ét land udvikler en god løsning (fx et modul til digital sagsbehandling eller en sikker dataudvekslingskomponent), kan andre lande hurtigere adoptere den via portalen, fremfor at opfinde den dybe tallerken hver gang. Det fremmer også **standardisering**, da udbredte IE-løsninger de facto kan blive fælles standarder i EU. Samtidig skaber det et fællesskab (Interoperable Europe Community – se senere) omkring udvikling af offentlig GovTech, hvor både offentlige og private aktører kan bidrage.

For Danmarks vedkommende åbner konceptet med "Interoperable Europe Solutions" to spor: Dels kan vi arbejde for at vores egne velafprøvede løsninger fra Danmarks digitale infrastruktur løftes til "Interoperable Europe Solutions" hvilket potentielt kan give indirekte økonomiske gevinster (ved at andre bidrager til videreudvikling af løsningerne) samtidig med at vi kan opnå, at danske løsninger og tilgange danner standard på tværs af EU, hvilket på længere sigt øger interoperabiliteten mellem dansk infrastruktur og andre medlemslandes, og reducerer risikoen for tilpasningskrav til standarder der konflikter med dansk tilgang. Dels kan vi genbruge andres løsninger mere systematisk – fx hvis Spanien har udviklet en open source modul til borgerjournaler, eller Estland stiller deres X-Road platform til rådighed, kan Danmark overveje at anvende disse frem for at udvikle fra bunden. Det vil dog kræve, at vi internt vurderer modenhed, sikkerhed og kompatibilitet af andres løsninger før adoption.

Vigtigt er også, at IE-løsningerne skal være åbne ("principles of openness and reuse" er et krav). Det flugter med Danmarks egen linje om at øge brugen af åbne standarder og til dels open source i det offentlige. Dog kan der i praksis være juridiske aspekter (fx licenser) at håndtere ved genbrug af andres software – her vil EU's ramme formentlig tilbyde vejledning (Boardet skal bl.a. finde best practice for interoperabilitet i udbud, hvilket kan inkludere licensstyring).

Sammenfattende er Interoperable Europe Solutions-konceptet hjørnestenen i at skabe *praktisk interoperabilitet*: i stedet for blot at koordinere på princip-niveau, giver man myndigheder konkrete værktøjer og komponenter, der letter sammenhæng på tværs af systemer og landegrænser.

Forordningens rolle i at fremme sammenhæng i EU's digitale indre marked

Interoperabilitetsforordningen skal ses i konteksten af EU's ambition om et fuldt fungerende digitalt indre marked, hvor borgere og virksomheder frit kan benytte digitale offentlige tjenester på tværs af medlemsstater uden hindringer. Trods fremskridt de seneste årtier, har mangel på interoperabilitet vist sig at være en vedvarende barriere for denne vision. Borgere, der flytter eller arbejder over grænserne, oplever fx stadig problemer med at identificere sig digitalt, indsende dokumentation eller tilgå oplysninger i et andet land. Fra virksomhedsperspektiv kan det betyde ekstra omkostninger og administrativ byrde, hvis man skal interagere med mange forskellige ikke-sammenhængende systemer i hver medlemsstat.

Forordningen spiller en faciliterende rolle ved at adressere disse fragmenteringer. Ved at sikre at nye tjenester fra er "Interoperable by Design" fra starten, og ved at tilbyde fælles løsninger, søger man at gøre grænseoverskridende offentlige tjenester lige så gnidningsfrie som nationalt integrerede tjenester. EU-Kommissionen har fremhævet, at forbedret interoperabilitet i den offentlige sektor på tværs af EU er en forudsætning for at realisere alle aspekter af det digitale indre marked. Hvis togsystemer og energinet kan kobles sammen på tværs af EU, bør offentlige digitale systemer kunne det samme.

Et vigtigt element er, at forordningen skaber en form for "*netværk af netværk*" – et sammenkoblet økosystem af suveræne offentlige it-netværk. Hvert land beholder sine systemer og data (suverænitet respekteres), men de bindes sammen af fælles grænseflader, standarder og governance-aftaler, så data kan flyde hvor det er nødvendigt. Dette styrker sammenhængskraften i det indre marked, idet digitale tjenester potentielt i ét land kan trække på data/tjenester fra et andet i realtid.

Forordningen understøtter også specifikt EU's Digital Decade 2030-mål, som bl.a. indebærer at 100% af offentlige nøgletjenester skal være tilgængelige online for borgere og virksomheder, herunder på tværs af grænser. Uden en fælles interoperabilitetsindsats ville mange lande næppe opnå dette for udenlandske brugere. Single Digital Gateway-forordningen (se snitflade afsnit) har allerede introduceret en række rettigheder for brugerne ift. at kunne få adgang til andre landes tjenester; Interoperabilitetsforordningen leverer nu maskinrummet der skal få det til at ske smidigt. Eksempel: SDG giver en polsk borger ret til at ansøge om en dansk fødselsattest online; Interoperabilitetsforordningen hjælper med at sikre, at de bagvedliggende danske og polske systemer kan udveksle de nødvendige data i den proces (fx via fælles datamodeller og standarder).

Yderligere bidrager forordningen til innovation og vækst på tværs af EU. Når offentlige data og tjenester hænger bedre sammen, bliver det lettere for private aktører at bygge løsninger ovenpå (fx pan-europæiske digitale tjenester).

Samtidig reduceres dobbeltarbejde i det offentlige, hvilket frigør ressourcer. Ifølge casestudier kan bedre interoperabilitet også øge borgernes tillid til digital forvaltning, da de oplever en mere sammenhængende service.

For Danmark specifikt betyder en mere sammenhængende europæisk digital infrastruktur, at danske borgere får nemmere adgang til at bruge udenlandske digitale selvbetjeningsløsninger med deres danske eID og data, og omvendt kan udenlandske borgere lettere betjenes i danske systemer. Dette kan eksempelvis afhjælpe problemer med udveksling af sundhedsoplysninger, studie- og erhvervsmæssige dokumenter, osv., når borgere krydser grænser. For virksomheder kan det betyde mindre tid brugt på at sætte sig ind i forskellige nationale digitale procedurer – en klar fordel i et indre marked.

Mekanismer til at understøtte interoperabilitetsløsninger

Udover de overordnede rammer indeholder forordningen en række konkrete mekanismer og støtteinitiativer designet til at hjælpe medlemslandene med at realisere interoperabilitetsmålene i praksis. Nogle af de vigtigste er:

- **Interoperable Europe Portal:** Som nævnt er portalen tænkt som et centralt omdrejningspunkt for deling af løsninger og samarbejde i et "Interoperable Europe Community". Portalen skal gøre det nemt at finde genbrugelige komponenter, se deres dokumentation, og koble til diskussionsfora eller arbejdsgrupper omkring dem. Dette "værktøjskatalog" forventes at spare tid for projekter, der søger efter eksisterende standarder eller software til at løse et givent behov.
- **Regulatory sandboxes (regulatoriske sandkasser):** Forordningen lægger op til etablering af tværeuropæiske sandkasser for interoperabilitet. I en sandbox kan myndigheder og evt. private samarbejdspartnere eksperimentere med nye teknologier eller dataudvekslinger i udviklingsmiljøer med dedikeret rådgivning fra både nationale og EU-myndigheder i forhold til afdækning af eventuelle complianceudfordringer i relation til EU lovgivning. Dette er især relevant ved fx brug af kunstig intelligens eller anden innovativ teknologi i offentlige tjenester, hvor man kan teste løsninger under regulatorisk opsyn. Interoperabilitetsforordningen koordinerer disse sandkasser med lignende ordninger under AI Act og med GDPR, så dataetik og persondatabeskyttelse sikres under forsøgene. For Danmark betyder det mulighed for at deltage i EU-sandkasser – fx kunne danske myndigheder afprøve en grænseoverskridende AI-løsning til sagsbehandling sammen med andre landes myndigheder i et beskyttet miljø, hvilket både giver læring og påvirkningsmulighed ift. fremtidige reguleringer.
- **GovTech-samarbejde og innovation:** Kommissionen ønsker at involvere startups og tech-virksomheder i at udvikle interoperable løsninger til den offentlige sektor. Forordningen åbner for innovationsprojekter, der kan få støtte under fx Digital Europe-programmet, hvor nye løsninger co-designes i et samarbejde mellem offentlige og private aktører. Der lægges også vægt på færdighedsopbygning – bl.a. gennem udvikling af kurser og træningsmaterialer om interoperabilitet og deling af best practices. Dette skal sikre, at de offentlige medarbejdere har kompetencerne til at anvende de nye værktøjer.
- **Peer reviews:** Et andet værktøj er frivillige peer reviews, hvor én medlemsstat kan invitere eksperter fra andre lande til at evaluere og komme med anbefalinger til landets interoperabilitetsindsatser. Dette kan give værdifulde indsigter og "friske øjne" på fx den danske fællesoffentlige arkitektur. Boardet får mandat til at udarbejde metodologi for peer reviews, og erfaringerne skal samles op for videndeling. Sådanne evalueringer hænger godt sammen med Danmarks tradition for åbent at dele digitale erfaringer.

- **Den Europæiske interoperabilitetsramme (EIF):** EIF forbliver et centralt referencepunkt. Boardet skal igangsætte en udvikling og opdatering af EIF og sikre at sektor-specifikke interoperabilitetsrammer (fx inden for sundhed, transport mm.) flugter med EIF. EIF er kendt i Danmark (bl.a. via den fællesoffentlige arkitektur), og indeholder principper om blandt andet åbenhed, data-udveksling, privacy by design og genbrug. Forordningen giver EIF mere vægt, idet den bliver en del af den formelle governance. For Danmark kan det betyde, at vores nationale principper og referencearkitektur skal tjekkes op imod den nyeste EIF, så vi sikrer en tæt alignment.

Mekanisme/tiltag	Formål	Beskrivelse og relevans
Interoperabilitetsvurderinger	Sikre tidlig fokus på grænseoverskridende sammenhæng ved nye digitale initiativer.	Obligatorisk vurdering af ny lov/it-tiltag ift. juridiske, organisatoriske, semantiske, tekniske mm. barrierer for dataudveksling på tværs af lande. Resultat deles offentligt og med EU-Board. Giver grundlag for at indbygge fx standarder fra start.
Interoperable Europe Portal	Fælles platform for deling og genbrug af løsninger.	One-stop-shop hvor offentlige aktører kan finde anbefalede interoperabilitetsløsninger (software, standarder, guidelinjer m.m.) samt dele egne løsninger. Portalen faciliterer også community-samarbejde omkring løsninger og best practices.
'Interoperable Europe Solutions' label	Kvalitetsstempel for fælles løsninger.	Et EU-label tildelt af Boardet til udvalgte interoperabilitetsløsninger, der opfylder kriterier om åbenhed, genbrug mv. Signalerer at løsningen anbefales for grænseoverskridende brug. Boardet kan fjerne label igen hvis kriterier ikke længere mødes.

Mekanisme/tiltag	Formål	Beskrivelse og relevans
Regulatoriske sandkasser	Fremme innovation under kontrollerede rammer.	Midlertidige testmiljøer hvor regler kan lempes for at teste nye teknologier/tværgående dataudvekslinger i offentlige tjenester. Skal ske i overensstemmelse med rammer fra AI Act og GDPR for at beskytte rettigheder.
GovTech-innovation & træning	Inddrage private innovatører og opbygge kompetencer.	EU støtter projekter, hackathons m.m. hvor startups/virksomheder samarbejder med myndigheder om interoperable løsninger. Der udvikles fælles træningsforløb og videndelingsaktiviteter (fx kurser via EU-akademi) for at hæve vidensniveauet.
Peer review	Læring og forbedring gennem ekstern evaluering.	Frivillig ordning hvor et land kan få et "hold" af eksperter fra andre lande til at vurdere fx en digital service eller strategi ift. interoperabilitet. Boardet udstikker retningslinjer, og evalueringer deles på portalen, hvilket kan inspirere forbedringer på tværs.
Interoperability support measures	Økonomisk og faglig støtte til implementering.	Boardet kan foreslå Kommissionen at iværksætte policy support-projekter og yde faglig støtte hvor nødvendigt. Digital Europe-programmet finansierer allerede mange interoperabilitetsprojekter. Også identificering af best

Mekanisme/tiltag	Formål	Beskrivelse og relevans
		practice for interoperabilitet i udbud er med.

Tabel 1: Opsummering af nogle af de vigtigste mekanismer i Interoperabilitetsforordningen og deres formål

Som det fremgår, adresserer forordningen både "bløde" tiltag (som kompetencer, kultur for deling) og "hårde" tiltag (som tekniske platforme og krav om interoperabilitetsvurderinger). Kombinationen af disse mekanismer skal sikre, at interoperabilitet ikke blot forbliver en vision, men understøttes af konkrete værktøjer og incitamenter.

Governance-strukturer: Interoperable Europe Board og Danmarks rolle

En væsentlig del af forordningen er etableringen af en ny governance-struktur for interoperabilitet på EU-plan. I centrum står **Interoperable Europe Board** (på dansk omtalt som "Rådet for et Interoperabelt Europa"). Boardet får et juridisk mandat til at drive samarbejdet om offentlig sektor-interoperabilitet sammen med Kommissionen.

Boardet består af én repræsentant fra hver medlemsstat samt en fra Kommissionen. Derudover inviteres observatører fra relevante EU-organisationer – bl.a. ENISA (EU's cybersikkerhedsagentur), ECCC (det europæiske cyberkompetencecenter) og Regionsudvalget. Formandsskabet varetages af Kommissionen, som også leverer sekretariatsbistand. Formanden kan yderligere invitere eksperter og interessenter (fx fra EU-agenturer, kandidatlande eller specifikke fagområder) til at deltage i møder ad hoc. Beslutninger søges truffet konsensusbaseret, men kan om nødvendigt vedtages ved simpelt flertal blandt medlemmerne.

Opgaveporteføljen for Boardet er omfattende og strategisk. Nogle hovedpunkter inkluderer:

- **Strategisk rådgivning og retningslinjer:** Boardet skal udstede guidelines for interoperabilitetsvurderingerne og for deling og genbrug af løsninger. Det skal sikre en ensartet metodik (fx uddybe tjeklisten i bilaget) og komme med forslag til, hvordan man øger genbrug af løsninger på tværs.
- **Anbefale Interoperable Europe Solutions:** Som tidligere beskrevet, vurderer og udpeger Boardet hvilke løsninger der får det officielle IE-label, ligesom det kan trække dem tilbage igen. Boardet skal også overvåge porteføljen af anbefalede løsninger for at sikre, at de er konsistente og dækker forskellige niveauer (nationalt, regionalt, lokalt). Hvis der findes overlappende løsninger med samme formål, kan Boardet foreslå initiativer til at gøre dem kompatible eller fase nogle ud.
- **Fælles strategisk plan ("Interoperable Europe Agenda"):** Boardet skal vedtage en flerårig agenda (jf. art. 19) for interoperabilitetsindsatsen. Denne agenda vil indeholde prioriterede indsatsområder, milepæle og koordinerede projekter, der skal igangsættes i fællesskab.

- **Vedligeholde rammeværk:** Boardet har ansvar for at videreudvikle **EIF** (den europæiske interoperabilitetsramme) og komme med forslag til opdatering til Kommissionen. Desuden skal det supportere implementering af både nationale og EU's interoperabilitetsrammer, principper som digital by default, interoperability by design m.v., ved at rådgive og følge op. Boardet skal også vurdere hvordan sektorspecifikke rammer (fx for sundhedsdata, transport osv.) flugter med EIF.
- **Koordinering og sammenhæng:** Boardet fungerer som knudepunkt for at koordinere interoperabilitet med andre initiativer. Det skal fx samarbejde med **European Data Innovation Board** under Data Governance Act ift. datasammenhænge i de fælles europæiske dataspaces. Også koordinering med standardiseringsorganisationer er eksplicit nævnt – Boardet kan foreslå nye standardiseringsprojekter under den europæiske standardiseringsforordning. Boardet skal desuden holde sig ajour med hvad der sker internationalt på open source- og standardiseringsfronten og samarbejde med internationale organisationer om relevante emner.
- **Overvågning og rapportering:** Boardet skal løbende monitorere implementeringen af forordningen og levere input til Kommissionens evalueringsrapporter. Det indebærer også at indsamle data (fra medlemslande gennem interoperabilitetskoordinatorerne) til KPI'er, f.eks. hvor mange IE-løsninger er taget i brug, hvor mange vurderinger er udført, etc.

For at udføre sit arbejde kan Boardet nedsætte arbejdsgrupper om specifikke emner. Disse arbejdsgrupper skal involvere medlemmer af det bredere **Interoperable Europe Community** – dvs. det åbne interessentfællesskab. Interoperable Europe Community er et netværk af offentlige og private aktører, civilsamfund og forskere, der kan byde ind med ekspertise på frivillig basis. Community-medlemmer kan f.eks. deltage i udvikling af en standard eller evaluering af en sandbox-resultater, efter anmodning fra Boardet.

Danmarks rolle: Som medlemsland har Danmark sæde i Boardet og repræsenteres her af vicedirektør i Digitaliseringsstyrelsen, Lars Bønløkke Lø. I praksis vil den danske delegation skulle koordinere input fra hele den offentlige sektor – dvs. også inddrage perspektiver fra kommuner og regioner. Denne koordination sker gennem Udvalget for Arkitektur og Standarder (UAS). Board-deltagelsen giver Danmark en vigtig kanal til at influere de fælles retningslinjer og prioriteringer. Regeringen har udtrykt, at Boardet er en mulighed for at dele "mangeårige danske erfaringer" med resten af EU.

Omvendt skal Danmark også være opmærksom på, at Boardet kan træffe beslutninger (fx anbefale en bestemt løsning eller standard) som vi skal forholde os til nationalt. Derfor er intern koordination og forankring vigtig.

Udover Boardet vil Danmark have en **national interoperabilitetskoordinator** (jf. art. 18), som skal være kontaktpunkt og sikre implementering af forordningen nationalt. Denne rolle er placeret hos Digitaliseringsstyrelsen der også fungerer som National Kompetent Myndighed, i overensstemmelse med forordningens artikel 17. Den Nationale Kompetente Myndighed skal blandt andet hjælpe de offentlige myndigheder i medlemsstaten med at etablere eller tilpasse processerne, som de følger, når de foretager interoperabilitetsvurderinger og arbejde for at fremme deling og videreanvendelse af interoperabilitetsløsninger.

Samlet set giver governance-strukturen Danmark både ansvar og mulighed: Ansvar for at leve op til fælles beslutninger (fx gennemføre vurderinger, dele løsninger aktivt) og mulighed for at sætte præg på den digitale udvikling

i EU i overensstemmelse med de interesser og erfaringer der eksisterer i forlængelse af udbygningen af Danmarks digitale infrastruktur. Danmarks tradition for offentligt digitaliseringssamarbejde (jf. FODS) og stærke digitale infrastruktur betyder, at vi kommer ind med gode kort på hånden i dette samarbejde.

Snitflader med øvrige EU-forordninger

Interoperabilitetsforordningen står ikke alene, men indgår i et komplekst landskab af EU-reguleringer rettet mod data og digital forvaltning. Tabellen nedenfor giver et overblik over nogle af de vigtigste snitflader og sammenhænge mellem Interoperabilitetsforordningen og andre EU-regler:

EU-regulering	Relevans for interoperabilitet	Sammenhæng med Interoperabilitetsforordningen
Data Act (Dataforordningen) <i>(forslag vedtaget 2023)</i>	Fokus på dataadgang og -deling mellem private og offentlige aktører (B2G, B2B), samt interoperabilitet for cloud-tjenester.	Understøtter interoperabilitet ved at kræve fælles standarder for dataoverførsel (f.eks. cloud-portabilitet). Interoperabilitetsforordningen komplementerer ved at sikre, at offentlige systemer rent faktisk kan udnytte disse data på tværs af lande. Desuden koordinerer Interoperable Europe Board med European Data Innovation Board om standarder for de fælles europæiske dataområder som etableres under DGA/Data Act.
Data Governance Act (DGA) <i>(forordning 2022/868)</i>	Etablerer rammer for data-altruisme, dataformidlere og genanvendelse af visse offentlige data; nedsætter European Data Innovation Board.	DGA og Interoperabilitetsforordningen er to søjler af EU's datastrategi: DGA adresserer <i>data governance</i> og tillid, mens interoperabilitetsforordningen adresserer <i>teknisk og organisatorisk sammenhæng</i> . Gennem koordinering mellem Interoperable Europe Board og European Data Innovation Board sikres, at standardisering af data (f.eks.

EU-regulering	Relevans for interoperabilitet	Sammenhæng med Interoperabilitetsforordningen
		metadata, formater) under DGA-dataspace harmonerer med de løsninger og rammer, der anbefales under interoperabilitetsinitiativet.
Single Digital Gateway (SDG) <i>(forordning EU 2018/1724)</i>	Giver borgere og virksomheder one-stop adgang til information og udvalgte onlineprocedurer i hele EU; indfører engangsprincippet (once-only) på tværs af lande for udveksling af beviser.	SDG er en drivkraft for interoperabilitet, da det konkret kræver at myndigheder skal kunne udveksle data (beviser) på tværs af grænserne for ikke at belaste borgere gentagne gange. Interoperabilitetsforordningen leverer de underliggende byggesten: fælles standarder, vurderinger og governance, som gør implementering af engangsprincippet og grænseoverskridende digitale tjenester mulig i praksis. Uden interoperabilitet ville SDG's mål om fx automatisk udveksling af dokumentation ikke kunne realiseres effektivt.
eIDAS 2.0	Indfører digital identitetsramme med bl.a. EU Digital Identity Wallet; sikrer gensidig anerkendelse af nationale eID'er og tillidstjenester.	eIDAS er essentielt for <i>identitets-interoperabilitet</i> – at en borger fra ét land kan logge ind og underskrive digitalt i et andet. Interoperabilitetsforordningen og eIDAS2 støtter gensidigt hinanden: forordningen vil fremhæve brugen af fælles eID-løsninger (som EU Digital Identity Wallet) som en <i>Interoperable Europe Solution</i> , og gennem Boardet kan der

EU-regulering	Relevans for interoperabilitet	Sammenhæng med Interoperabilitetsforordningen
		følges op på implementeringsudfordringer ved eIDAS2. Omvendt leverer eIDAS2 en konkret løsning (sikker e-identifikation og signatur), der kan integreres i de tværeuropæiske tjenester, som interoperabilitetsforordningen tilstræber at fremme.
AI Act (AI-forordningen)	Regulerer kunstig intelligens, herunder risikokategorier for AI-systemer, krav til højrisiko-AI og etablering af AI-sandkasser i medlemslande.	Interoperabilitetsforordningen berører AI primært via sandkasser : Den lægger op til interoperabilitets-sandkasser, som skal være konsistente med AI Act's bestemmelser om AI-sandkasser. Det betyder fx, at hvis man tester en AI-baseret offentlig service i en EU-sandbox, skal man både overholde de lempede regler under AI Act's sandbox-ordning og databeskyttelseskrav. Boardet vil sandsynligvis koordinere tæt med European AI Board for at undgå overlap og sikre, at evt. AI-standarder (f.eks. for datasæt eller modeller) passer ind i interoperabilitetsrammerne.
GDPR (Databeskyttelsesforordningen) (forordning 2016/679)	Fastlægger rammer for beskyttelse af personoplysninger i EU; relevant for al dataudveksling.	GDPR sætter grænser og betingelser for, hvilke data der <i>må</i> deles, mens interoperabilitet fokuserer på <i>hvordan</i> data <i>kan</i> deles teknisk/semantisk. Forordningen respekterer fuldt

EU-regulering	Relevans for interoperabilitet	Sammenhæng med Interoperabilitetsforordningen
		ud GDPR – fx må interoperabilitetsløsninger ikke undergrave privacy. I praksis vil interoperabilitetsvurderinger skulle indtænke databaseskyttelse som en del af det organisatoriske og juridiske tjek. Desuden fremhæves det, at deltagelse i interoperabilitets-sandkasser skal ske i overensstemmelse med GDPR. Et stærkt samspil med GDPR sikrer, at øget dataudveksling ikke sker på bekostning af borgernes rettigheder.

Tabel 2: Sammenhæng mellem Interoperabilitetsforordningen og udvalgte EU-regler.

Som det ses i Tabel 2, er Interoperabilitetsforordningen bevidst designet til at ikke overlappe, men komplementere de nævnte reguleringer. Data Act/DGA giver rettigheder og strukturer ift. data, mens interoperabilitetsforordningen handler om at gøre systemer i stand til at bruge data. Single Digital Gateway giver borgerne adgang, mens interoperabilitet adresserer backenden. eIDAS giver identiteterne; interoperabilitet sørger for at de kan integreres i tjenester. AI Act regulerer AI-systemers ansvarlighed; interoperabilitet kan fremme deling af træningsdata eller resultater af AI på tværs i den offentlige sektor.

Danmarks interesser og strategier i lyset af forordningen

Danmark har traditionelt en stor interesse i EU's digitale dagsorden – både for at fremme fælles løsninger, der kan gavne vores borgere og virksomheder, og for at sikre at EU-regler ikke hindrer vores nationale digitale ambitioner. I tilfældet med Interoperabilitetsforordningen er Danmarks overordnede holdning positiv, men med fokus på proportionalitet. I det grund- og nærhedsnotat, regeringen sendte til Folketingets Europaudvalg i december 2022, fremhæves det, at man støtter formålet om en integreret tilgang til grænseoverskridende digital sammenhæng i EU. Man bifalder en forpligtende fælles styring (som Boardet) hvor Danmark kan dele sine mange års erfaringer og lære af andres. Dette harmonerer med Danmarks generelle interesse i at være en aktiv spiller på digitaliseringsområdet i EU – vi har ofte været bannerfører for ambitiøse initiativer (fx NemID under eIDAS, eller digitale rettigheder i servicedirektivssammenhæng).

Regeringen pointerer imidlertid også en række interesser, der skal varetages for at forordningen bliver en succes set med danske øjne:

- **Ingen unødigt byrde for myndighederne:** Det understreges, at initiativer under forordningen skal være berettigede og ikke medføre uforholdsmæssige administrative byrder eller nationale merudgifter. Dette er vigtigt for Danmark, da vi i forvejen har mange obligatoriske processer i offentlige it-projekter. Interoperabilitetsvurderingerne skal derfor tænkes ind i eksisterende processer for at undgå dobbeltarbejde. Danmarks linje har været at prioritering af muligheden for at genbruge eksisterende nationale processer mest muligt i EU-vurderingsformatet, og at kæmpe for at rapporteringskrav holdes enkle.
- **Tilpasning til eksisterende løsninger og praksis:** Regeringen finder det væsentligt, at de nye tiltag tænkes sammen med nationale løsninger og administrative praksisser. Danmark har allerede en moden digital infrastruktur (CPR, NemLogin, Digital Post, OS2-komponenter for kommuner osv.). Vi vil arbejde for, at EU's initiativer bygger videre på det der virker, i stedet for at påtvinge helt nye parallelle strukturer. Fx at vores nationale standarder kan indgå som en del af de europæiske løsninger, og at vi kan fortsætte med lokale innovationer, så længe de er interoperable udadtil. Også ønsket om at EU selv lever op til kravene er nævnt – EU's institutioner skal også lave interoperabilitetsvurderinger og dele løsninger, ikke kun medlemslandene. Det sikrer fairness og at EU-systemer (som f.eks. EU-login, EUs toldsystemer etc.) også forbedres.
- **Gevinster skal stå mål med omkostninger:** Der skal være *value for money*. Hvis Danmark skal investere tid og penge i nye processer eller tilpasninger, skal udbyttet være tydeligt (hvad enten det er effektivisering, besparelse eller bedre service for borgerne). Denne betragtning vil præge Danmarks tilgang i Boardet – ved fx at fokusere på områder, hvor vi ser konkrete gevinster ved interoperabilitet (såsom i sundhedsdataudveksling, hvor det kan redde liv, eller i erhvervsdata, hvor det kan lette virksomhedsadministration).

Derudover har Danmark nogle strategiske prioriteringer som Interoperabilitetsforordningen berører:

Fællesoffentlig Digitaliseringsstrategi (FODS) 2022-2025: Denne strategis fokus er bl.a. at skabe sammenhæng på tværs af den offentlige sektor og at genbruge data og løsninger på tværs af myndigheder. EU-forordningen tager dette et skridt videre – med fokus på sikring af at offentlige løsninger kan fungere sammen, på tværs af landegrænser. Mange initiativer i FODS, fx om fælles arkitekturprincipper, semantisk interoperabilitet og datadeling, har paralleller i EU-regi. FODS Initiativ 27 om fællesoffentlig arkitektur nævner også eksplicit behovet for at forholde sig til EU-rammer for interoperabilitet (herunder den nye forordning). Danmarks arbejde med Fællesoffentlig Digital Arkitektur (FDA) giver os et forspring, da vi i stor udstrækning allerede opererer efter principper, som EU nu generaliserer (fx standarder for dataudveksling mellem kommuner og stat). FODS lægger også vægt på brugercentreret digital service, hvilket EU's fokus på "user journeys" på tværs af grænser (life events konceptet i Digital Decade) understøtter. Dog skal Danmark sikre, at FODS-indsatserne (som løber til og med 2025) kobles med de EU-mandater, der formodentlig får effekt fra 2025 og frem, så vi ikke bygger noget nationalt, der senere skal laves om pga. EU-krav – eller omvendt undlader at handle nationalt imens vi venter på EU. Her er timing og koordinering vigtigt.

National Digitaliseringsstrategi (2023): Den aktuelle digitaliseringsstrategi fra 2023 understreger, at Danmarks digitale udvikling skal være både nationalt robust og internationalt forankret. Strategien fremhæver, at Danmark – som et digitalt foregangsland – ikke alene skal styrke innovation, tillid, sikkerhed og sammenhæng internt, men også aktivt bidrage til og drage nytte af EU's fælles digitale dagsorden. Centrale elementer i strategien er behovet for fælles

standarder og interoperabilitet, som muliggør effektiv udveksling af data på tværs af landegrænser – præcis det, som Interoperabilitetsforordningen sigter mod at understøtte. Desuden fremhæves implementeringen af engangsprincippet (once-only) som en nøgelfaktor for at reducere unødvendigt dobbeltarbejde og sikre optimal udnyttelse af data, både nationalt og internationalt. En særlig kobling i strategien er satsningen på EU's digitale identitetsløsninger, herunder European Digital Identity Wallet (en del af eIDAS2), hvor pilotprojekter planlægges for at integrere denne løsning i danske offentlige tjenester. Succesen forudsætter, at de interoperabilitetsmæssige rammer på EU-niveau er på plads, så danske løsninger nemt kan forbindes med og udveksle data med systemer i andre medlemslande.

Danmarks digitale interesser i EU generelt: Interoperabilitet er et område, hvor høje standarder (for datasikkerhed, kvalitet, etc.) og gensidig anerkendelse (af fx digitale signaturer, dokumenter) er afgørende. Vi har en interesse i at EU's indre marked også omfatter den digitale offentlige sektor fuldt ud – noget som Interoperabilitetsforordningen bidrager til ved sigte på at fjerne digitale barrierer. Samtidig ønsker vi at bevare vores relative forspring og undgå at EU-regler bremser vores innovation. Heldigvis er denne forordning principbaseret og fleksibel nok til, at lande som Danmark kan fortsætte med at være frontløbere. Fx hindrer den ikke, at vi udvikler nye digitale løsninger – den siger blot, vi skal tænke interoperabilitet med, og at vi bør dele resultatet med andre. Det ligger faktisk godt i tråd med vores egen agenda om at præge EU via vores digitale løsninger.

Et konkret dansk interessepunkt er også open source og konkurrence: Danmark har interesse i at undgå vendor lock-in og monopoler i offentlige it-løsninger. Ved at EU nu fremmer åbne interoperabilitetsløsninger og genbrug, støtter det op om vores ønske om et mere åbent marked, hvor også mindre leverandører kan byde ind på tværs af landegrænser med moduler til det offentlige. Det kan øge konkurrencen og sænke priserne på sigt for alle medlemslande.